

SØKNAD OM KONSESJON FOR LILLE LINDLAND MINIKRAFTVERK

Høringsuttalelse fra Vegårshei kommune

Det henvises til konsesjonssøknad fra Songe Træsliperi AS av 08.10.2012, der det søkes om å bygge et minikraftverk i Nærestadelva (018.A3Z), et sidevassdrag til Vegårvassdraget.

Vegårvassdraget (og dermed Nærestadvassdraget) ble vernet mot kraftutbygging i 1986, som resultat av Verneplan for vassdrag III. Vernebegrunnelsen understreker de særdeles store kulturvitenskapelige verdiene i området, både fra forhistorisk og nyere tid. Samtidig har vassdragsområdet også stor verdi i vilt- og fiskesammenheng, og for friluftslivet. I kommuneplanen (2006-2018) ligger området som et LNF-område, med noen områder avsatt til nåværende og framtidige områder for fritidsbebyggelse.

Vegårshei kommune er i utgangspunktet positiv til en fornuftig bruk av kommunens naturressurser, men er svært opptatt av at slik utnytting ikke går på bekostning av de mange verdiene i dette vernede vassdraget. Vegårvassdraget utgjør en del av vegårsheiingenes identitet, og er viktig for befolkningen med tanke på både næring og fritid.

Søknaden til Songe Træsliperi AS belyser og besvarer mange viktige spørsmål rundt en eventuell utbygging, men kommunen ønsker likevel å kommentere og stille spørsmål ved en del momenter som det er viktig for oss å få klarhet i. Nedenfor blir disse momentene omtalt i tilfeldig rekkefølge.

Attholdsdam i Ljøsvann og flomsituasjonen

Søknaden presiserer at kraftverket skal benytte den naturlige avrenningen i vassdraget, uten reguleringer. Vassdraget skal være selvregulert som i dag.

Prosjektet innebærer imidlertid at en gammel attholdsdam i Ljøsvann oppgraderes, slik at vannet ikke skal renne over til Gjerstadvassdraget som idag, men i hovedsak gå i Nærestadvassdraget. Utbygger mener at dette vil medføre en økning i vannføringen i Nærestadvassdraget med 15-20% i forhold til dagens situasjon. Kraftselskapet vil ha god nytte av dette vannet ved lav og midlere vannføring.

Kommunen er i utgangspunktet positiv til at vassdraget får tilbakeført vann som naturlig rant i Nærestadvassdraget før kanal til Gjerstadvassdraget ble anlagt på 1800-tallet. Kommunen mener imidlertid at konsekvensene ved denne vannføringsøkningen ikke er blitt tilstrekkelig utredet. Områdene nedenfor Ljøsvann er flomutsatt, og kan bli negativt berørt ved dette tiltaket. Det gjelder bl.a. bebyggelse ved Lille Eksjø (også med aktiv jordbruksdrift med gris), og kommunal vei fra fylkesveg 416 på bro over mot Vierli. Kommunen er usikker på hvordan denne flaskehalsen av en bro takler økte flomsituasjoner. Et annet uavklart spørsmål er også hvordan en ny attholdsdam påvirker vannforholdene ovenfor dammen. Er terrenget og vannstrengen slik at det kan oppstå oppstuvning og flomproblemer ovenfor dammen også?

Kommunen ber dermed om at NVE i konsesjonsprosessen vurderer nøye konsekvensene ved en reetablering av attholdsdammen i Ljøsvann. Det er viktig at flomsituasjonen ikke blir forverret, dammen må dermed utformes på en slik måte at den slipper tilstrekkelig mengde vann over til Gjerstadelva i flomperioder.

Om NVE kommer fram til at søknaden fra Songe Træsliperi AS kan imøtekommes, ber kommunen om at ett av vilkårene for konsesjon må være at flomsituasjonen i vassdraget ikke må forverres fra nåværende situasjon, og som en følge av denne betingelsen oppgi konkrete tekniske krav til hvordan attholdsdammen skal utformes.

Andre momenter ved attholdsdammen i Ljøsvann

Kommunen ønsker at det blir brakt på det rene hvor gammel opprinnelig attholdsdam er, og om den kan være verneverdig/automatisk fredet. Det er mulig at vi har å gjøre med et fornminne som det må tas spesielle hensyn til.

Om det blir slik at dammen skal rehabiliteres, ønsker kommunen at det blir brukt byggematerialer av tre (tømmer og ikke betong), og at det blir gjort minst mulig inngrep i naturen rundt dammen. Det er ønskelig at slike krav blir tatt med i eventuelle konsesjonsvilkår.

Framtidig oppdemming

Kommunen har vært i møte med grunneiere i området som er bekymret for en framtidig oppdemming av vassdraget for å øke kraftproduksjonen. Kommunen deler denne betenkingen, og selv om den konkrete konsesjonssøknaden ikke innebærer slik oppdemming, vil kommunen likevel nevne problemstillingen i denne sammenheng.

I konsesjonssøknaden går det fram at Songe Træsliperi AS både har fall- og reguleringsrettigheter i Nærestadvassdraget i forbindelse med tidligere tiders industriproduksjon. Selskapet hevder reguleringsrettigheter til Bjønnåsvann, Kalbergsvann, Lille og Store Eksjø og Langhøl i Vegårshei kommune, rettigheter ervervet tidlig på 1900-tallet.

I den foreliggende konsesjonssøknaden ønskes det ikke å benytte disse reguleringsrettighetene, men kommunen vil likevel påpeke at det tekniske inngrepet i vassdraget antakelig vil bli et helt annet om slike oppdemmingsrettigheter blir utnyttet. Det kan være ønskelig å utvide kraftproduksjonen i vassdraget hvis man først har fått tillatelse til å bygge et minikraftverk. Kommunen er bekymret for at et vassdragsregime med oppdemming i de nevnte vannene kan påføre natur og mennesker langs vassdraget uakseptable skader.

Kommunen spiller dermed inn et ønske om at det i eventuelle konsesjonsvilkår kan tas inn en forutsetning om at andre reguleringsrettigheter i vassdraget ikke skal utnyttes.

Ål

Ålen er en kritisk truet art som må ha et spesielt fokus i denne sammenheng. Kommunen ønsker at det tas spesielt hensyn til ålen i eventuelle konsesjonsbetingelser, slik at det sikres at arten får best mulige forhold med tanke på både opp- og nedvandring i vassdraget (tekniske løsninger ved dam, vannføring m.m.).

Avslutning

Vegårshei kommune mener det er viktig å få fram alle konsekvensene ved bygging av et kraftverk i Nærestadvassdraget, og ber om at NVE utfører de undersøkelsene som er nødvendig for å avdekke disse. På bakgrunn av fakta, ønskes det en objektiv vurdering av fordeler og ulemper av tiltaket slik at avgjørelsen blir den beste for alle impliserte parter. Kraftutbygging må skje i samarbeid med de andre brukerinteressene i vassdraget slik som resipient-, landbruks- og friluftinteressene.

Kommunen ønsker NVE lykke til med arbeidet, og ønsker å bli kontaktet underveis i prosessen hvis ønskelig, og vil bli underrettet om videre avgjørelser i denne sak.

Med vennlig hilsen

Ole Petter Skjævestad
rådmann Vegårshei kommune

Liv Strand
rådgiver næring og miljø

Vegårshei, 07.12.2012

